

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

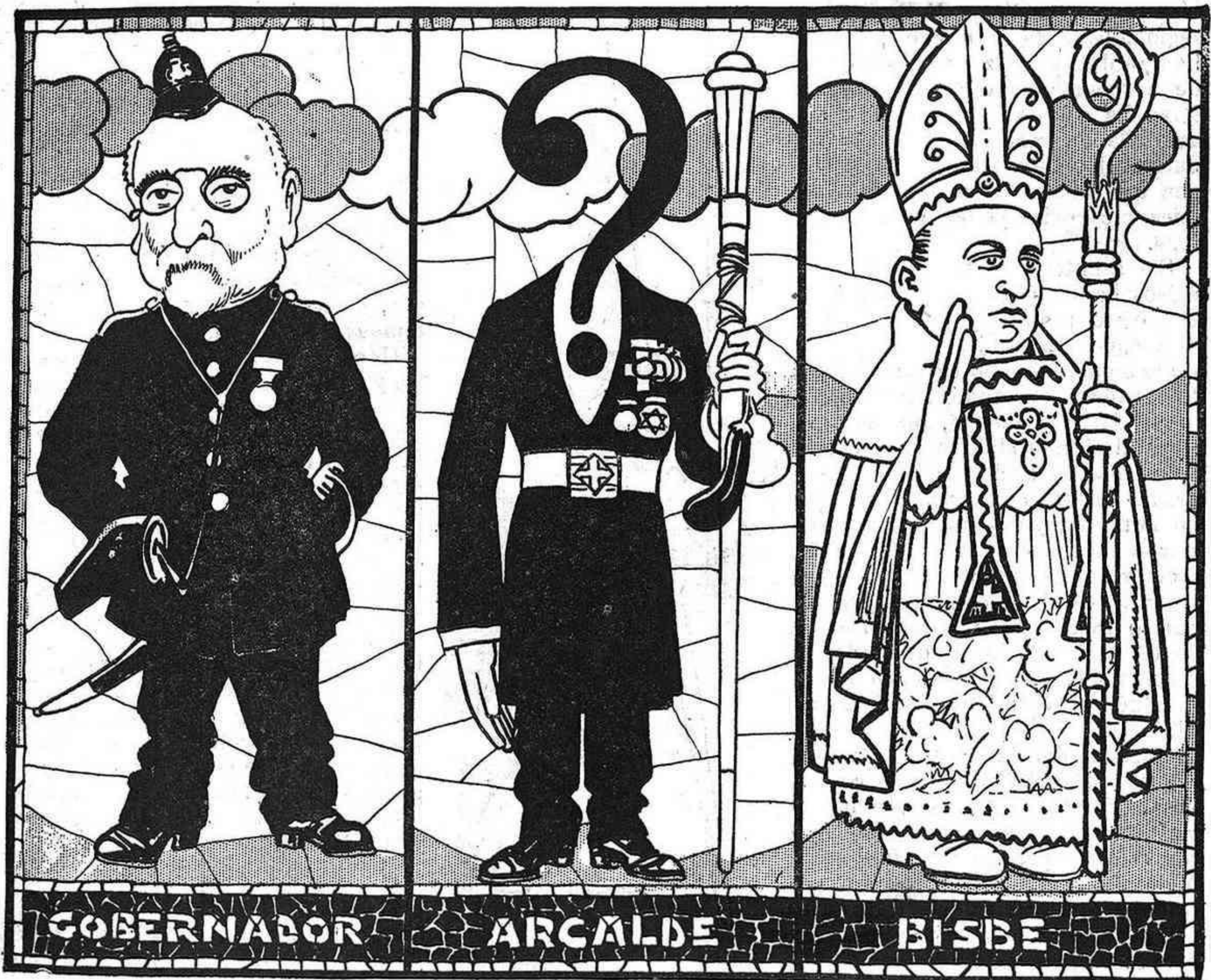
PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIO Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas
Extranger, 5.

TRÍPTICH BARCELONÍ

Las novas autoritats

CRÓNICA

MADRID-BARCELONA

LA BRÚXULA

LA forta crisis, á l' hora espiritual y material, que d' uns quants anys ensá pateix Catalunya, ha produhit en la gent catalana un lamentable estat de desorientació. Al nostre entorn s' han succehit els aconteixements ab rapidesa; grans lluminositats han ferit els nostres ulls y grans remors han arribat á las nostras orellas. Y hem quedat tots enlluhernats y aturats, sense acabarnos de donar compte de las cosas y sense gosar á pendre un camí. Els partits catalans y també 'l conjunt de l' opinió catalana, han perdut la brúxula en mitj dels etzars de la tempesta. Així 'ls veým, ja fa mesos, moures d' esma y caminar á las palpentas sobre rutas inconegudas y plenas de perills.

Desorientació: heusaquí 'l resúm de l' actual política catalana. La dreta regionalista, que després de la victoria electoral solidaria de 1907 marcá una orientació definida, bona ó dolenta, però que al cap y á l' últim era una orientació, també ha acabat per perdre la brúxula y per quedar tant ó més desorientada que 'ls altres grupos catalans. Y 'l cas dels regionalistas es més greu, porque han perdut no solzament la brúxula de la seva nau, sino que la nau mateixa ha quedat considerablement averiada de resultas dels trángols darrers, havétseli obert vías d' aygua que una mica més tart ó una mica més aviat poden ferla anar á fons.

Els aconteixements dels últims mesos han modificat essencialment el nostre problema polítich. Avuy está aquest plantejat de molt diferente manera que ho estava en 1907. Ens trobém, en primer lloch, ab que la Solidaritat catalana, que tant gloriosa florida produhí en els camps de la patria, está donant una migrada cullita, evidentment indigna de la florida y deplorablement inferior á las esperansas que havia fet créixer en els cors catalans. La Solidaritat catalana si no ha quebrat, per lo menys ha fet suspensió de pagos, y s' han hagut de protestar algunas lletras en las quals anava involucrat el crédito de la firma solidaria.

Quedém, donchs, en que 'l problema es diferent. La situació de las pessas en el taulell d' escachs ha variat importantíssimament. La política catalana presenta una fase nova. Y davant d' aixó ¿qué s' hi veu? Desorientació, desorientació. Els uns están cegos y 'ls altres están á las foscas. Els partits catalans—y torném

— Senyor Layret, ara m' estich ocupant de la provisió de l' arcaldia.

— Oh!... Per mí no vaji de pressa.

á afegirhi 'l conjunt de l' opinió catalana—saben ara menos que may ahont van, qu' es lo que volen. En igual situació, y potser en pitjor situació encare, están els representants dels interessos materials y alló que 'n diuhen las forsas vivas. En la casi totalitat de las cosas que aquí 's fan hi ha com á causa íntima y com á suprema rahó el *no voy, que me llevan*. Y aixís aném, es á dir, així ens deixém portar...

* * *

Y á fe que fóra hora de posar remey á n' aquesta fatal desorientació. La trascendental gravetat dels problemas plantejats actualment á Catalunya y á Espanya, imposan una acció vigorosa dels partits y de la opinió, actuant decididament cada un d' aquells y cada matís d' aquesta de conformitat ab la propia tendencia y ab el propi ideal. La situació present exigeix que cada hù digui públicament, altament, la seva paraula sincera. Cal qu' en el front dels ciutadans, y sobre tot dels homes capdevaners, s' hi escrigui 'l respectiu parer. En els días presents tots els parers son tolerables. Però es intolerable 'l silenci. Que la veu dels nostres homes surti dels cenacles amicals y de las tertulias familiars y que ressoni serenament en la plassa pública. D' aquells homes que tenen una representació ó ostentan una investidura, 'l poble té dret á exigirne un gest y una paraula de llealtat.

Es indispensable que sortim de las indecisions actuals. Es indispensable que la desorientació acabi. Demaném tots plegats á la brúxula la situació dels punts cardinals de la política nostra, que haurán d' ésser forsosamet els mateixos de la política europea, y que cadascú emprengui resoltament el seu camí.

Homes d' esquerra, homes de centre y homes de dreta, han de senyalar-se honradament la seva feyna present y han de proclamar el seu ideal futur. Els cassinos en el seu barri, els regidors en el municipi, els diputats provincials á la Diputació y 'ls diputats y senadors al Parlament, han de saber lo que han de fer y han de dirho al poble. Anar á las eleccions sense altre fi que veure qui pert ó qui guanya, es un entreteniment infantil. Darrera d' unas eleccions, darrera d' una victoria, d' una desfeita, hi ha d' haver la bandera d' una concreta acció política á realisar. Y si no es així, tant se val que pleguém y que no fem perdre 'ls temps y la paciencia al poble ab monótons jochs de mans.

* * *

D' aquí un mes se celebran eleccions municipals. Els problemas lo-

cals de la ciutat de Barcelona inclouen tots els grans problemes mundials moderns. ¿Tornarán els nostres partits á anar als comicis sense programa municipal y lluytarán per entrar al Ajuntament sense saber que farán un pich siguin dins?

Las elecciones de regidors s' efectuarán el día 12 del vinent mes de Decembre, vigilia de Santa Lluçia. ¿Anirán altre cop á la batalla electoral las for-

sas políticas barceloninas portant com la santa 'ls ulls en un plat?

WIFRET

P. S.—*La Publicidad* ens ha fet l' honor de dedicarnos tot un article sencer de primera plana. Mil gracias. Per la nostra part insistim en que 'ls comentarís electorals del confrare á que 'ns referiam

DUPTE

—Ahónt ho tiro això?

ISENSE BARRACA!

— Instalat d' aquesta manera ¿cóm puch vigilar si passa ví? ¡Prou feyna tinch ab l' aygua!

en la crónica anterior, expressavan contrarietat pel resultat de las eleccions á Barcelona. En els esmentats comentaris se deya que no calia que ningú s' alegrés, porque tots els partits havían quedat venuts el diumenge á causa de l' indiferencia del cos electoral. Qu' en uns altres paragrafs del mateix número *La Publicidad* digués lo contrari, no proba sinó qu' en qüestions d' orientació y criteri 'l confrare no es gayre conseqüent, cosa que fins els seus mateixos redactors han de reconéixer sincerament. Lo demás que 'ns diu l' article, sobre tot alló d' *El Liberal*, periódich que no hem llegit fa tres mesos, no val la pena de que ho contestém: Nosaltres, quan escribím, aixequém el cor. L' únich que volém fer remarcar al confrare es que L' ESQUELLA, com á periódich humorístich qu' es, está en el seu lloch fent riure als lectors. Lo trist es que fassi riure *La Publicidad*, quan més en serio vol escriure.

W.

DESPEDIDA (?)

¡Adeu, sombrero de palla!..
 Y ara, de tu ¿qué 'n faré?..
 De tirarte jo al carré,
 fóras joch de la quitxalla.
 Després de dar toms y toms
 y aixafat ab crudel sanya,
 penjat á dalt d' una canya
 farías volar coloms.
 Més tart, quan no servirías
 ni pels coloms fer volar,
 anirías á parar
 al carro d' escombrarías.
 Y al sé allá á Sans ¡ab quín brillo
 algun porch enragullat
 se 't menjaría, afamat,
 com si fossis un platillo,
 poguentse da 'l cas atrós
 de que ¡oh, horrenda desdítja!,
 jo algun cop menjés salsitja
 de sustancia del teu cos!..

No, barret meu, no pot sé,
jo no 't puch abandonar...
¡Ah!.. Mira... 't faré rentar...
y 'm servirás l' any que vé.

A. PIT

PREPARANT EL TERRENO

—Tinch l' honor de participarli qu' en las próxi-
mas eleccions municipals me presento candidat.

—Bravíssim!.. Y qué?

—Y 'm prenc la llibertat de solicitar el seu su-
fragi.

—Sento moltíssim no poderlo complaure, per la
poderosa rahó de que jo també 'm vull presentar.

—Holal!..

—Sí, senyor: y com que la cosa de vegades vé d'
un vot, sería gravíssima imprudencia donarli 'l
meu á vosté, podent sense dificultat aplicármel
á mí.

—Pero ¿s votarà á vosté mateix?

—Ja ho crech! Aquest es el vot que tinch més
segur. Lo que lamento es no poderme votar més que
una vegada.

*(Pausa curta. Els dos contrin-
cants se miran fit á fit.)*

—De modo que 'ns trebém con-
vertits en *i due illustri rivali*...

—Així sembla haverho volgut
la casualitat.

—Molt bé!.. Ja que som amichs,
parlém ab tota franquesa, sense
amagarnos el joch. Vosté ¿pensa
fer trampas?

—Temo que no podré.

—Perfectament. Jo tampoch
espero ferne. Els temps de 'n
Planas y Casals han passat...

—Y 'ls de 'n Samaranch y 'ls
de 'n Collasso...

—¿De qué 's refia, donchs, vos-
té pera triomfar?

—Del programa electoral que
donaré al públich un día d' aques-
tos.

—Lo mateix penso jo. Avuy,
la clau del negoci es el cartell
llamatiu, el reclám enginyós, l'
anunci ben presentat. Y com que,
al fí y al cap, un' acta de regidor
no es més que...

(Un' altra pausa.)

—¿Ja 'l té fet el programa, vosté?

—Casi casi. No hi faltan més
que 'ls *vivas* finals y una que altra
altra coma.

—¿Sería indiscreció demanarli
que me l' expliqués?

—Ab molt gust. Comenso per
dirli que, avans de redactarlo, he
fet un detingut estudi de l' actual
situació. Las circunstancias, ja ho
sab vosté, son difícils y hi ha que
sortejarlas ab molta habilitat. Si
s' inclina á la dreta, ofén als de
la esquerra; si fa la causa dels
rojos, s' enemista ab els blanchs...
¿Cóm resoldre 'l conflicte?

—Quedantse al mitj.

—Exactament. Aixó es lo que jo he fet. En el
meu manifest electoral evito ab el major cuydado
fer la més petita alusió als successos de Juliol. Com
si ara jo baixés de la lluna. De tot alló no 'n sé ni
'n vull saber res. Milloras, empedrats, cloacas,
fonts, llums eléctrichs; rápit acabament de la vía A;
inauguració de duas dotzenas de parchs; municipa-
lisació del gas, del pa, del vi, de la carn, del peix y
de las monjetas tendres; restaurants obrers, escoles
populars, cinematógrafos públichs... Aixó es lo qu'
en el meu programa figura. ¿Qué li sembla?

—Mentres á vosté li agradi...

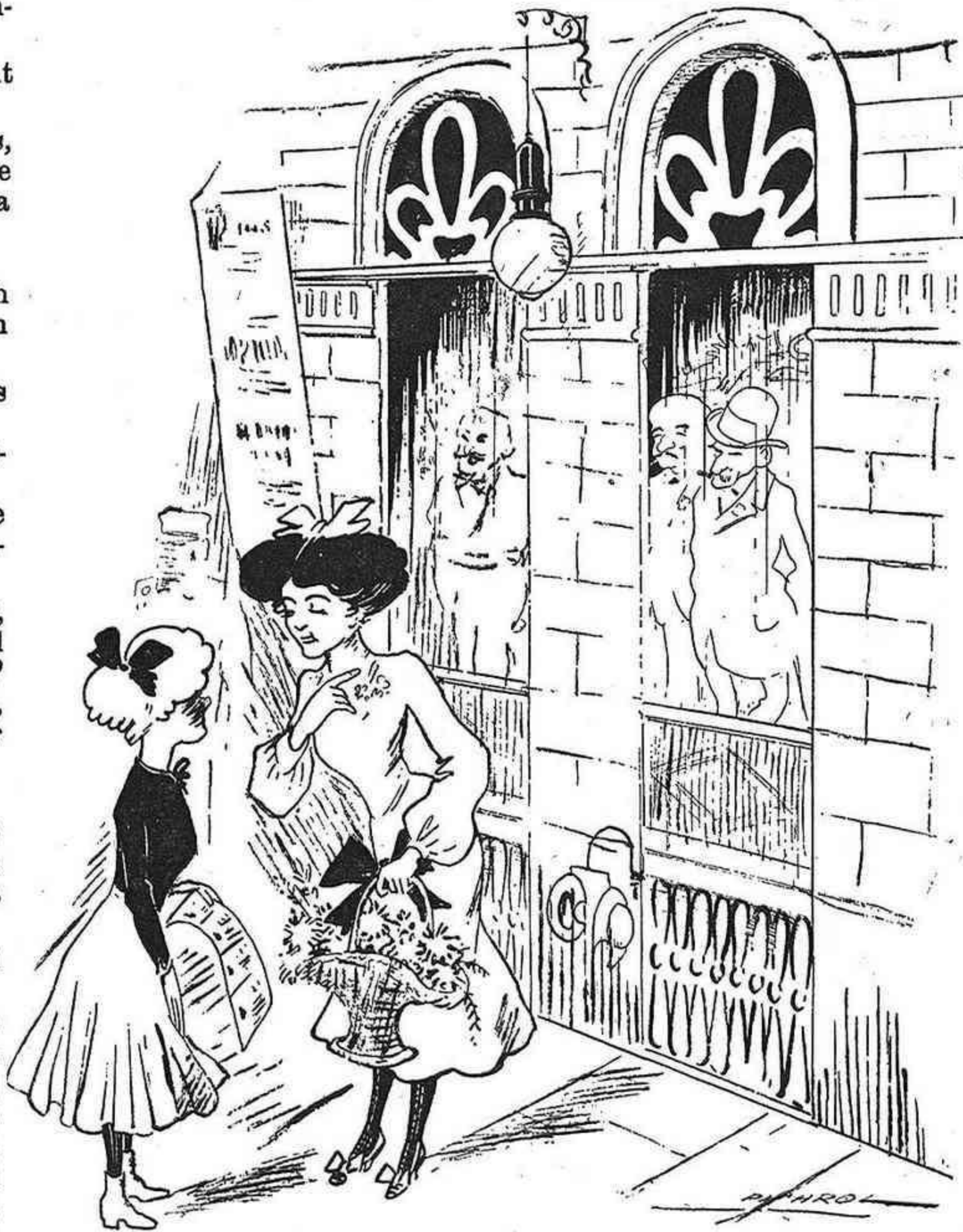
—Suposo que 'l seu...

—El meu va á la mateixa *meta*, però per camins
completament oposats. ¿Vosté té la picardia de no
molestar á ningú, fugint de parlar dels passats
successos?.. Jo procuraré contentar á tothom, pre-
nent justament aquells successos per base del meu
programa.

—¿Cóm ho farà?

—Res més fácil. Veliaquí las sevas líneas gene-
rals. Reconstrucció dels edificis cremats y demoli-
ció dels que no varen cremarse; que á la mitat dels
presos se 'ls posi en llibertat sense més averigua-
cions y á l' altre mitat se 'ls fuselli; supressió de
las ordres monásticas y obertura de nous convents

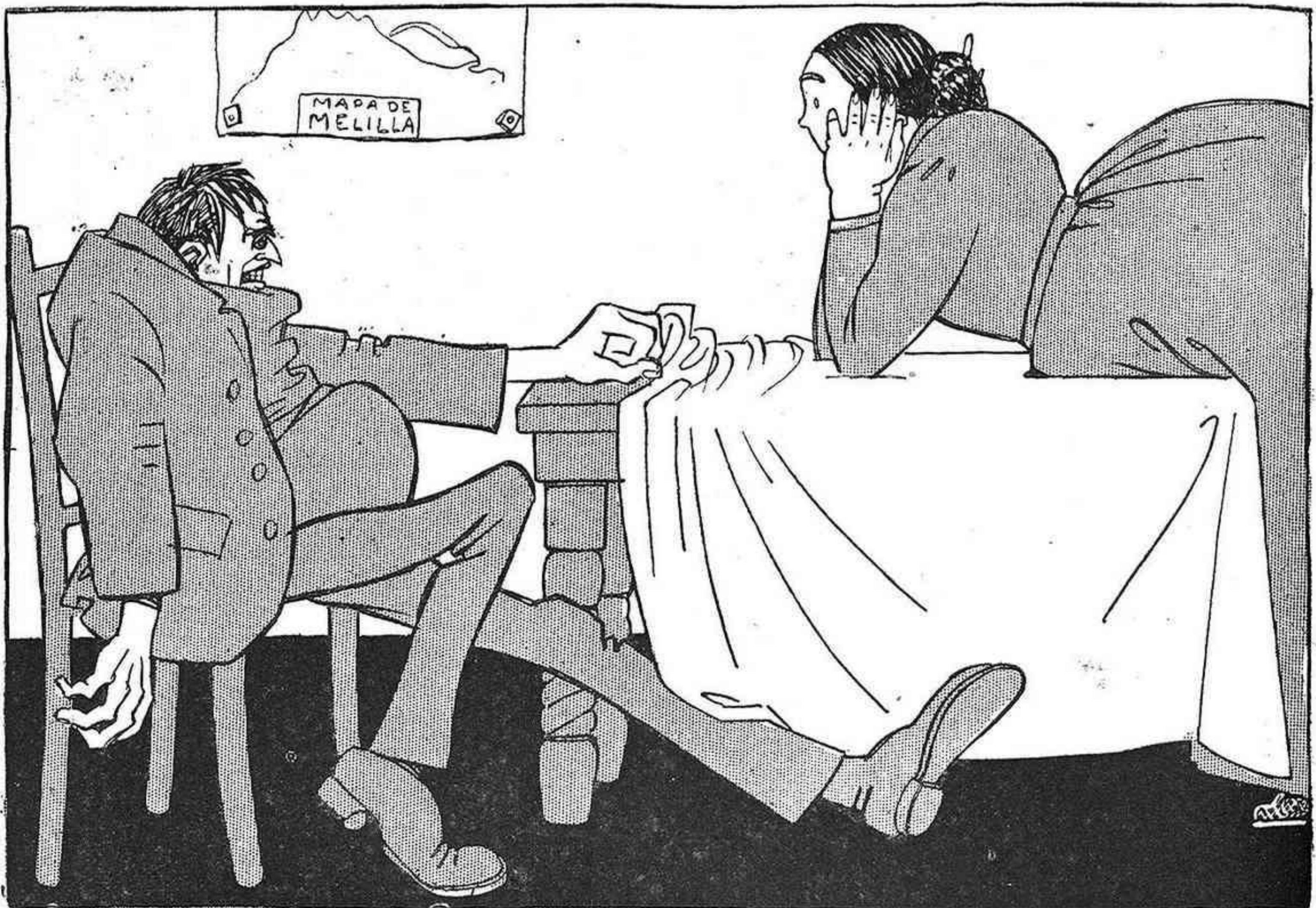
DAVANT DEL CÍRCOL DEL LICEU

—Alsa, noya, que t' anirà bé aral.. En Collasso al candelero!..

—Y cá, ha de ser al candelero!.. Míratel; si no 's mou may de la
peixera.

REBOMBORI INTERIOR

— Tinch un mal de ventre horrorós!... No sé si ho fan las castanyas ó aquell article del mestre Alomar.

sense ordre de cap mena; secularisació dels cementiris els dilluns, dimecres y divendres y des-secularisació els demés días de la senmana...

—¿Y no estableix cap manicomi públich y gra-tuit?

—Públich, gratuit y obligatori... pera tots els que hi vulguin anar.

—¡Gran programa, company, gran programal..

—Y que forsosament ha d'agradar á tothom.

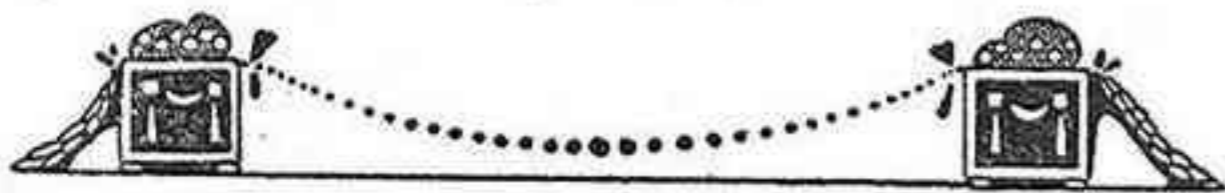
—Es lo que falta saber.

—Sigui com sigui, el día de la jugada, *manos lim-pias*...

—*Limpias*. Y surti triomfant de las urnas el qui més vots haji tingut. ¿Veritat?

Els dos juran ferho així,
se donan somrient la má
y l' un tira cap aquí
y l' altre va cap allá.

MATÍAS BONAFÉ

POSTAL

Assedegat d' amor,
tos llavis me brindaren
el néctar saborós
que havía d' ubriagarme.
Vaig beure ab tant dalit,
¡era tant dolça l' aygual,
que apagava un desitj
y n' encenia un altre.
Aixís també 'l pou-som

dels teus llavis doblava
son caudal y dolzor
cada nova pouhada.

Completament ubriach
de vora teu m' alsava,
y 'l meu mateix estat
m' hi feya tornà á caure.

Avuy que, bruscament,
la font s' es estroncada,
l' ardencia del pit meu
ab res puch apagarla!

MIQUEL ANGEL

GLOSARI

EL «GAZPACHO»

Venir a Andalusia i no probar gazpacho és com anar a Cardedeu i no fer honor als borregos, com passar per Vic i no menjar llonganiça, com trobar-se a Roma i no veure'l Papa. Cert és que, a ciutat, ja no se'n fa gaire cas d'aqueixa jerga gastronòmica; aquí mateix, el gazpacho, no passa ara del «Salón» i fins les families de l'Albaicín no'n volen saber ja res, o ben poca cosa, de l'amanida democràtica.

Fa pocs dies, per celebrar la toma de no sé quin Zoco, el glosador, convidat per uns amics de la Cuesta de Comares, va assistir a una «gazpachada» am tota regla; i tals varen ser les coses que va menjar i beure, que encara avui li semblen somnis d'aquells del rango

de pesadilles: Uns quants rovells d'ous bullits, són llençats a un palangana, i vinguen cullerades d'oli, i vinga remenar. Desseguida, apart, en un morter, posem-hi alls, i cumí, i ceba, i espolsem-ho amb una bona espolsada de pebre negre; un grapat de tomàtecs madurs i un altre de pebrots i més pebre. Tot això ben trinçat, ben remenat i ben picat, se passa pel colador; s'hi afegeix un got d'aigua pera treure-li la picantor, s'aboca a la palangana, i aleshores més pebre i orenga, i sal, i julivert, i all, i ceba i altra vegada pebre, i vinagre, i pebre sobre pebre... I, quan s'acaba la picantor de la ceba, ve la de l'all, i s'acosta la del pepino... i ja està. Que surt massa fort?... Vinga tirar-hi aigua!... Que queda aigualit?... Vinga abocar-hi pebre!... Pot-ser peco de parcial i us hi poso una empebrada de més, però us juro, amics, que si no és això mateix, s'hi sembla molt, i que n'hi ha per sucari-hi pa... i que se n'hi suca.

Confesso que'l meu desig era que se'ls hagués negat aquell complicat all-i-oli-am rosegons, aquella substància insubstancial, aquell menjar-i-beure que deixa am sed i am gana...

—Què tal?

—Molt gustós!— els deia jo.— Ja m'explicaran com se conjumina tot això, que aixís que arribi a Catalunya'ls ho vui contar a les dones de casa.

—Zí zeñó!... «Juanita» ze lo dirá á uté!

Jo esperava veure sortir una xicotassa morena, una gitaneta tot sal i picantor, però la vaig errar de mig a mig: me presenten un llibre; un llibre de cuina publicat precisament a Barcelona, amb el títol de «Juanita ó La Perfecta Cocinera»... Allí, entre altres mil receptes hi havia aquesta ensalada... ¡Els catalans ensenyant de fer gazpacho als andalusos!...

—Quan tornis allà dalt, miraras de conèixer-la, aquesta Juanita, i n'hi diras quatre de fresques, — vaig pensar desseguida.

Però, ara, ben reflexionat, crec que lo millor és deixar-ho córrer, perquè de gustos no hi ha res escrit, perquè'l paladar d'un glosador no pinta res en el chor de paladars nacionals, i perquè veig que'l llibre és editat d'en López, i no m'agrada perjudicar a un amic, per editor que sigui.

XARAU

Granada.

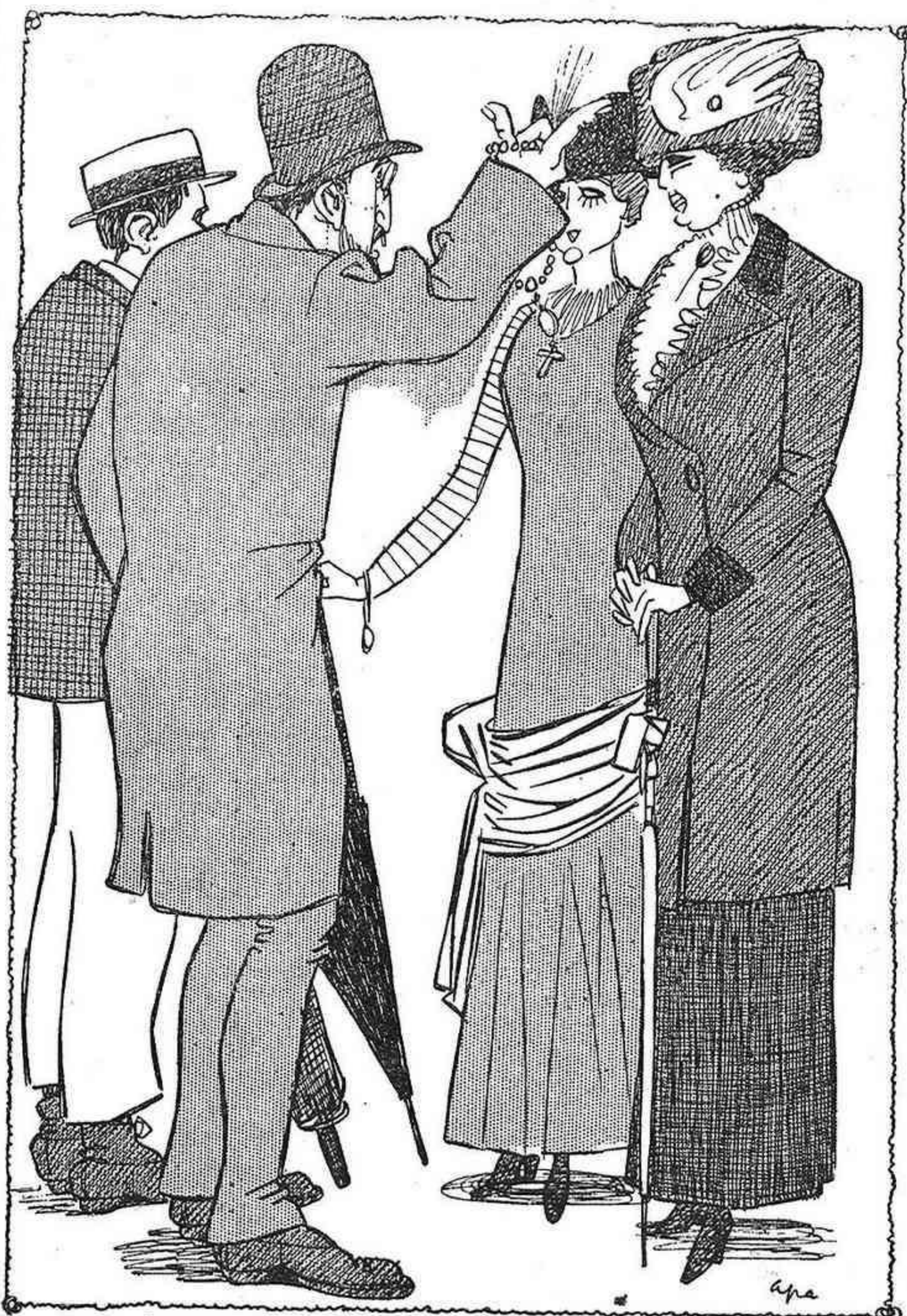
LLIBRES AMICS

Si la lectura no ens consola, aquests dies de forta contrarietat política, ¿què serà capaç de consolar-nos? Vaig a fer avui, ràpidament, dues sportules pera dos amics méus qui m'han procurat, amb

el present de dos llibrets, un oblid momentani i saludable de les coses...

Moltes vegades he pensat: un vulgarisme corrent atribueix la condició d'homes superiors precisament als hàbils en adaptar-se al medi, pera millor aprofitar-s'en. En la marxa corrent de l'evolució de les espècies, l'adaptació al medi es el secret de la vida; els inadaptats moren per incompatibles am les coses qui'ls rodejen.— Però, com si hi hagués en lo que vaig a dir una compensació misteriosa de forces, una superioritat més alta ha d'atribuir-se an aquella casta d'inadaptats qui improvisen o creen un medi adaptant-lo a ells mateixos, en comptes d'acomodar-se migradament a les circumstancies de temps i d'espai. Si l'evolució normal i corrent dona més garanties de vida als adaptats, en cambi el transformisme sobrevé per l'iniciativa d'un individu inadaptat qui modifica la naturalesa de l'espècie o reacciona sobre la naturalesa exterior pera absorbir-la i esclavitzar-la. És, en resum, el revolucionari, en el més elevat dels seus sentits. La seua obra, encara que tingui apariencies de sentimentalisme o d'intellectualisme, es sobre tot obra de voluntat. Ell fuetreja les coses pera agenollar-les al davant d'ell; les modifica, o millor, torna a crear-les, més que per l'eficacia de lo que diu, per l'eficacia de lo que vol. I essent de voluntat la seua obra, es clar que cal veure sobre tot en dramàtic, en tràgic, aqueixa acció.

FIERETAS

—No's desanimin, senyoras, que potser aviat s'hi tornarà. Encare quedan per fallar algunas causas.

¿No es aquesta en fi, amic Pous i Pagès, la dramatització dels vostres *Visionaris*, qui ara acaben de veure la llum com a llibre? El vostre drama es el drama del *des-equilibrat*, o sia d'aquest magnífic exemplar humà de forta inarmonia aristàrquica entre la multitud i l'home personal.—I jo, qui (me sembla) tinc dedicada gran part de la méua obra modestíssima a escriure la psicologia d'aquesta diversificació que podria anomenar-se el *Còdic dels distingits*, no crec haver d'insistir molt en dir-vos fins a quin punt he sentit a través el vostre diàlec la petita tragedia de les nostres vides meteixes de rèproh; i fins a quin punt he aspirat l'actualisme palpitant d'una acció dramàtica ont hi ha tota una ensenyança viva pera aquests dies de prova violenta...

Tot seguit que vaig rebre, amic Josep Carner, els *Fiorretti* franciscans traduïts per vós, vaig dir-me: en Carner es l'home ideal d'aquesta aclimatació catalana de mig-egalisme; perqu'en Carner ha sabut unir curiosament en el lligam de la séua inspiració les reconstruccions més hàbils de l'helenisme i les candideses més pures de la llegenda cristiana; un polsim suau d'ironia perfuma totes les séues pàgines; ell també, rossinyol qui un día posà l'ala en el fris darrer del Partenó, i un altre día en l'altura d'un cloquer romànic, o en l'arcada d'un bon carrer provincià intacte, ha trobat niu, per uns moments, no diré en la perruca de Voltaire, però sí entre el pentinat blanc d'una irònica i espiritual versallesa, dolça i amablement tocada d'incredulitat...

Aqueix bon amic méu, á qui jo estimo pot-ser am tota la força meteixa de la nostra divergència de temperaments, aqueix bon amic enamorat de la poesia alada de totes les petites coses, té un tal pamfilisme de *dilettante*, que jo dubto hi haja qui pugui comprendre am més força el pamfilisme franciscà, l'enamorament poètic davant totes les coses qui enardía l'ànima ingenua del bon solitari d'Asis. Observis que si bé podria senyalar-se a l'orde franciscana una representació de misticisme davant la representació tan fredament dogmàtica dels dominics (com si posessim *L'Amic i l'Amat* lulià enfront de les *Summae* de S. Tomàs), batega, am tot, en el fons de la llegenda franciscana aquella alegríia interna, aquell contentament de vida qui són, en resum, tot l'italianisme i han conservat en l'urna de l'Italia catòlica l'herència pagànica tan ufanosament naturista. Recordem que Petrarca cantava:

Ringraziando Natura e'l di ch'io nacqui,
mentres Ausias March, ben espanyol, clamava:

Maleit lo jorn que'm fou donada vida...

El dos cristianismes estan aquí.

Quan Francesc deia *germà sol, germana aigua, germà llop*, ¿no hi havia aquí un rastre de la bella ànima pagànica qui convivia deliciosament am totes les coses, esdevingudes déus? Podria dir-se que si per boca del Crist va proclamar-se la fraternitat de l'home amb els demés homes, per boca de Francesc se proclamava la fraternitat, més ampla encara, de l'home am totes les coses.

Aquells contempladors, nous fakirs en el bosc, bevfen en la visió de Déu a través totes les coses una delícia i no una tortura reparadora de mals no comesos. Déu era bò, pera ells, com un Pan; i no un ídol assedegat d'ofrenes sanguinoses, com el Déu bíblic. Semblaven dir als passants: beneïts vosaltres i els ventres qui os portaren; i no: maleïts vosaltres, pecadors, i maleïda la vostra descendència fins a la quarta generació. I els dos cristianismes, el d'amor (*charitas*) i el de sang (sacrifici) se desllindaven. Francesc tirava al foc els cilicis, i obría les portes del convent als bandejats. Mai la sana helenitat romana en els camps llatins s'era aliada com aleshores amb aquell evangelisme bucòlic qui beneïa els lliris del camp i els aucells de l'aire, i calmava amb un gest de carícia les ones inquietes...

Germà llibre... Un bell lulisme de llenguatge dona encara més típica fisionomia mig-egal a la traducció. Arcaïsmes graciosos, fins diré mallorquinismes escaients os sobten al bell mig de la lectura com a ingenues delicadeses d'estil. I tot sonrient a la cara irònica del traductor, entrevista a través les línies, establíu no sé quina fonda relació entre aquest llibret càndid com un ex-voto i aquella altra traducció personalíssima qu'en Carner va

donar-nos del *Somni d'una nit d'estiu*, com unint en la gracia d'una sola mà la versió de dues maneres en aparença divergentes del meteix vital i sanítós italianisme.

GABRIEL ALOMAR

CONVERSA MACABRA

—Avuy es nostra diada,—
deya un mort al seu vehí,—
¡quánta gent deurá vení
á veure nostra morada!
—Qué hi farás, es la costum...
—Es una costum molt ase.
—Ja veurás á la de casa
quan me vindrá á encendre 'l llum.
—Sempre serás papanatas;
treu el cap y guayta bé;
aquí vé ab el sabaté
que li feya las sabatas.
—Ay, la murria, ¡cóm s'hi aixala!
¡Fa befa del meu retrato!
¡Si pagués el tret, la mato!
¡Ja ho deya jo qu'era mala!
—La meva ja está guardada,
no m'hi fará nosa á aquí;
un día abans de morí
la vareig deixar baldada!

NOY DE LA SORT

PRINCIPAL

La farsa poética en quatre actes *El bon rey Dagobert* ha obtingut un éxit franch, inmens y merescut, ben merescut.

L'obra d'en Rivoire es principalment l'obra d'un ingeni; es interessant, plena d'amenitat, exuberanta de gracia, subtilíssima, espiritual y essencialment trassuda. Y, sobre tot, nova, fins al punt de poguerse afirmar que ab ella's crea un nou género teatral.

Es un *vaudeville* y una comedia sentimental; es una farsa y té matisos de drama passional; es irònica y es romántica, es poética y té tochs de caricatura. Es, finalment, una llegenda lírica y al ensemps humaníssima, narrada per un parisench; el nou género porta 'l *marchamo* de la seva procedencia.

No disposém del espay necessari pera fer un estudi, ni tan sòls superficial, de la nova farsa. Valguin las sintéticas paraulas transcritas pera donar una idea de la delitosa impresió que 'ns ha produhit

La companyia del Teatro Principal interpreta l'obra d'una manera senzillament admirable.

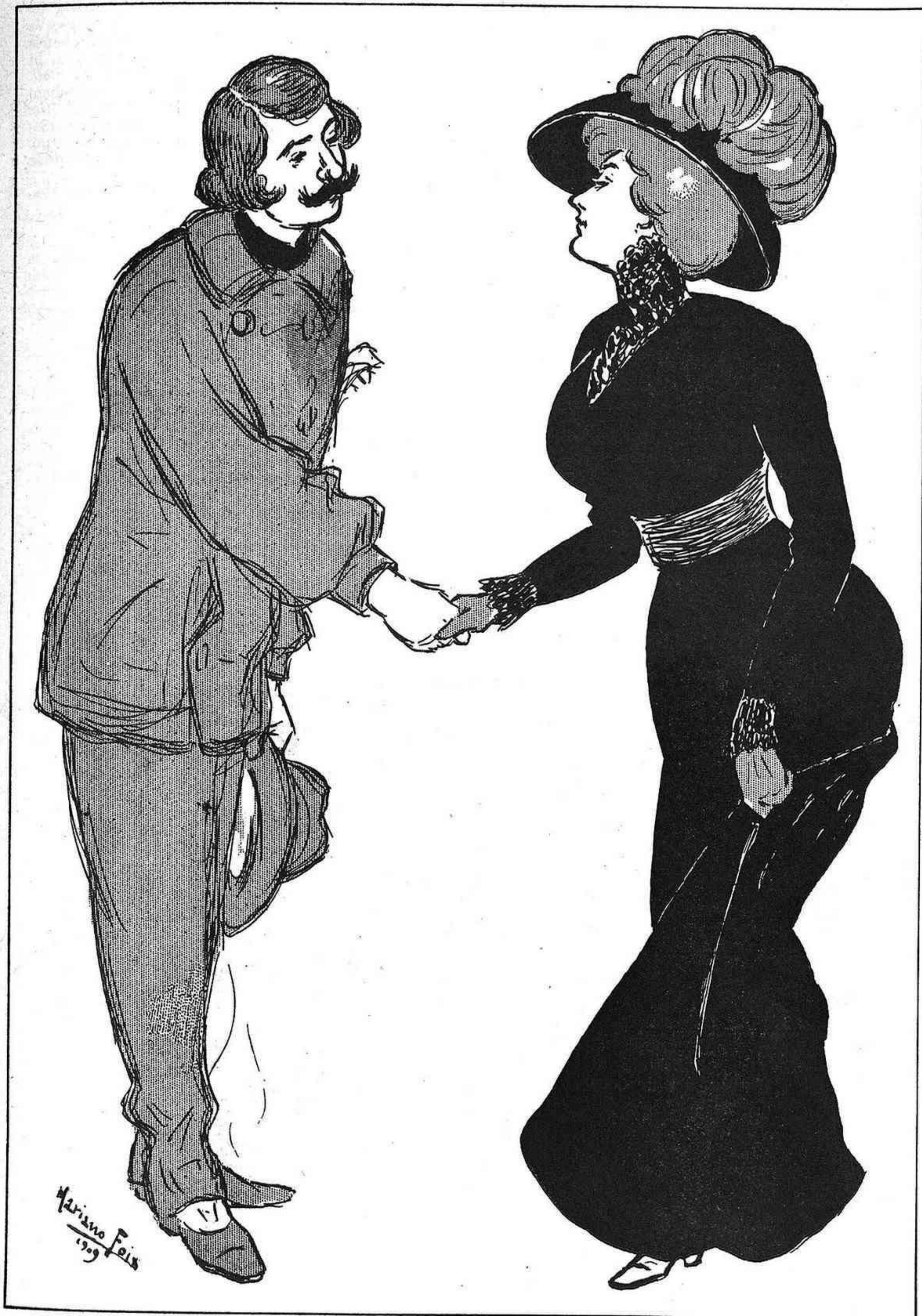
En Jaume Borrás, que l'ha posada y dirigida perfectament com no es de consuetut en aquestas latituts, s'ha identificat ab el personatge, consolidant la seva reputació d'excelent actor.

La Xirgu y la Pilar Santolaria donan gran relleu á sos respectius personatges; en Daroqui hi está ben felís, y en Bozzo en l'Odorich mereix esser aplaudit.

El bon rey Dagobert ha sigut presentat ab veritable esplendidesa de decorat y trajos, comparsería, *atrezzo*, etc. L'esfors de l'Empresa mereix esser recompensat ab la predilecció del públich.

La decoració del segón y tercer acte no 'ns acaba de

ENTESOS

— Quedém en que 'm servirás de model...
— Mentres no hagi de ser de virtut, conta ab mí.

fer el pès, ab tot: peca d' abigarrada y té detalls senzillament deplorables.

El senyor Vilaregut, autor de la traducció catalana d' aquesta obra, demostrá haver realisat la seva tasca ab gust y gran cura. Rebi la nostra enhorabona.

LICEO

L' empresa ha fixat el día 27 d' aquest mes pera debut dels artistes contractats y inauguració de la temporada. Aquesta será de 50 funcions d' ópera gran y comensará ab el *Tristán* de Wagner interpretat per la Gagliardi, en Viñas y en Blanchart, dirigits pel famós Beidler que tants bons recorts deixá entre 'ls *dilettanti* barcelonins.

El Teatre del Liceu ha sofert algunas reformas de carácter interior, que 'l públich podrá apreciar á son día.

ROMEA

El desvergonyit *Don Juan* ha proporcionat á la empresa uns quants entradóns d' aquells que deixan respirar ab satisfacció; y als actors, una sèrie d' aplaudiments y ovacions que haurán fet rumiar á més de un: ¿Potser sí que 'l xafo bé 'l castellá?... La Baró, en Giménez, en Vehil, l' Aymerich, tots han treballat com uns héroes, fentnos dubtar, si realment eran artistes de casa nostra ó vehins del Guadalquivir.

ELDORADO

El Patinillo y *La Viuda Alegre* segueixen proporcionant bonas entradas.

Pera avuy, divendres, estava anunciada la primera de una nova opereta en tres actes, *Sangre de artista*, pera la qual s' ha pintat decorat exprofés.

TIVOLI

Molta gent, però molta, va acudir á veure 'l *Tenorio* representat pe 'n Tormo y Companyia. La veritat es que

la cosa no podía ser més sugestiva. Aquets actors de género xich, guanyant per má á n' en Goula, en aixó de pendre's el drama zorrillesch en broma, varen estar encantats. El públich ha omplert el teatre cada vegada, ha rigut, ha picat de mans y de peus (*que de todo hay en la vida del Señor*) y s' ha retirat á casa satisfet. Además de 'n Tormo (*D. Juan*) y de 'n Fernández (*Ciutti*), hi lluhí sas facultats declamatorias l' empresari Sr. *Chil*, qui 'ns va endossar un *Comendador* com no se 'n veuen.

A las quatre inglesas, el *clou* de la revista *Hip! Hip!* las va condecorar l' empresa, dimecres passat, ab medallas d' or (?). Va resultar un acte emocionant; no 's poden queixar, donchs ja están á l' altura d' en Prat de la Riba.

S' anuncia pera molt aviat l' estrenade *Flirt... Pensión*. Veurem qué será, quan será cuyt.

GRANVÍA

En lo que va de vuyt días, res de nou que mereixi la pena de contarse. En la present senmana tindrà lloch l' estrena de una revista barceloniaa, dividida en quatre quadros y titulada *Barcelona s' entretengui ó Apa, digali que vingui*.

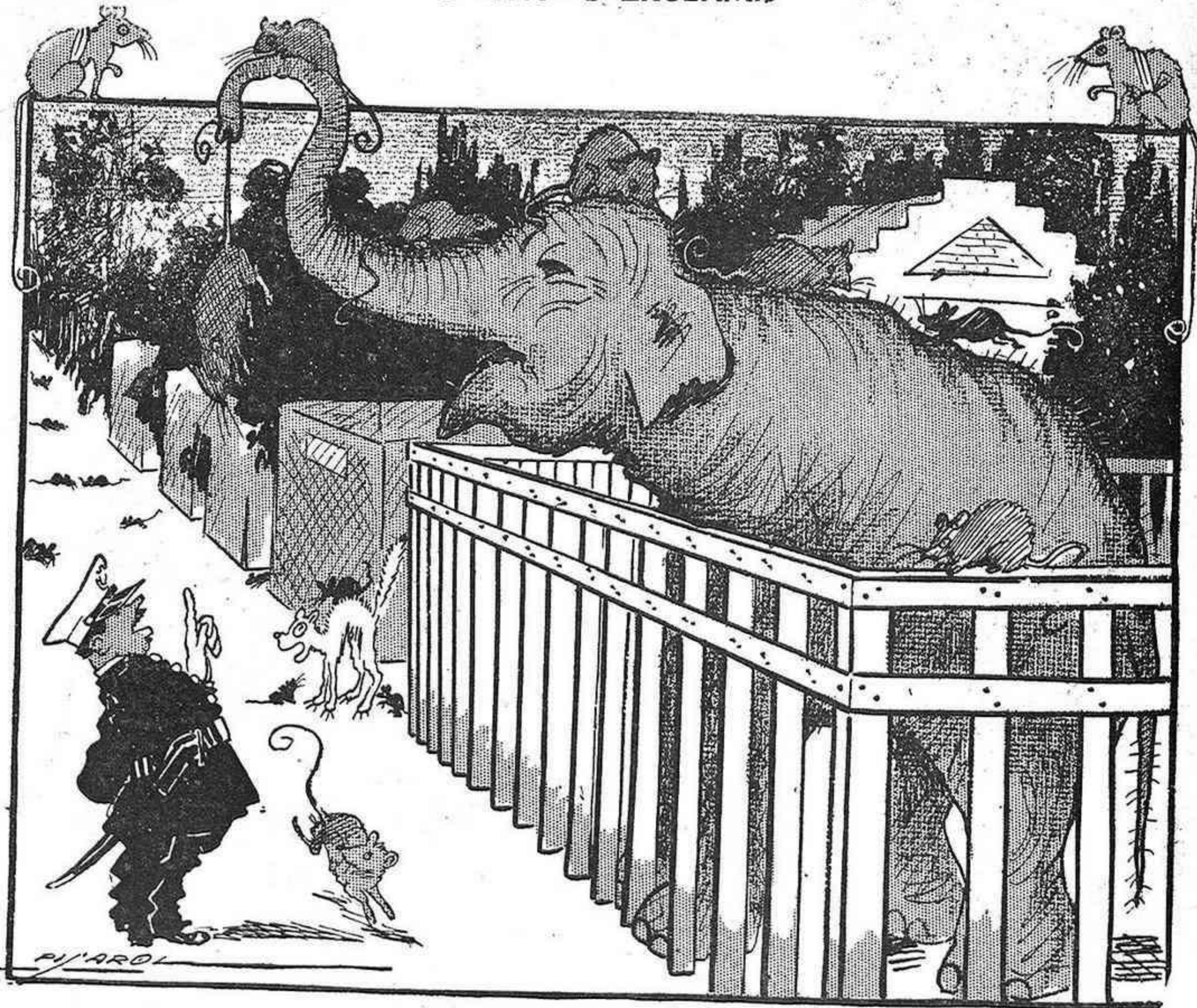
Ara falta que 'l públich s' ho cregui, y... hi vagi.

NOVETATS

No va gaire gent al Novetats, y créguin qu' es llástima. La companyia que dirigeix en Manolo Salvat presenta uns conjunts dignes de veure's y els artistes que la componen valen, cada un, tant com puguin valer molts dels que per aquets móns de Déu *cobran fama de mestres*.

Cena de despedida, estrenada l' endemá del debut, es un acte de comedia fina, en la que no passa res, pero que distreu pel discreteig dels cómichs personatges que hi iternvenen. L' obra es alemanya; d' un tal Sutizer, y ha sigut molt ben arreglada per D. Lluís d' Olivé. La Sán-

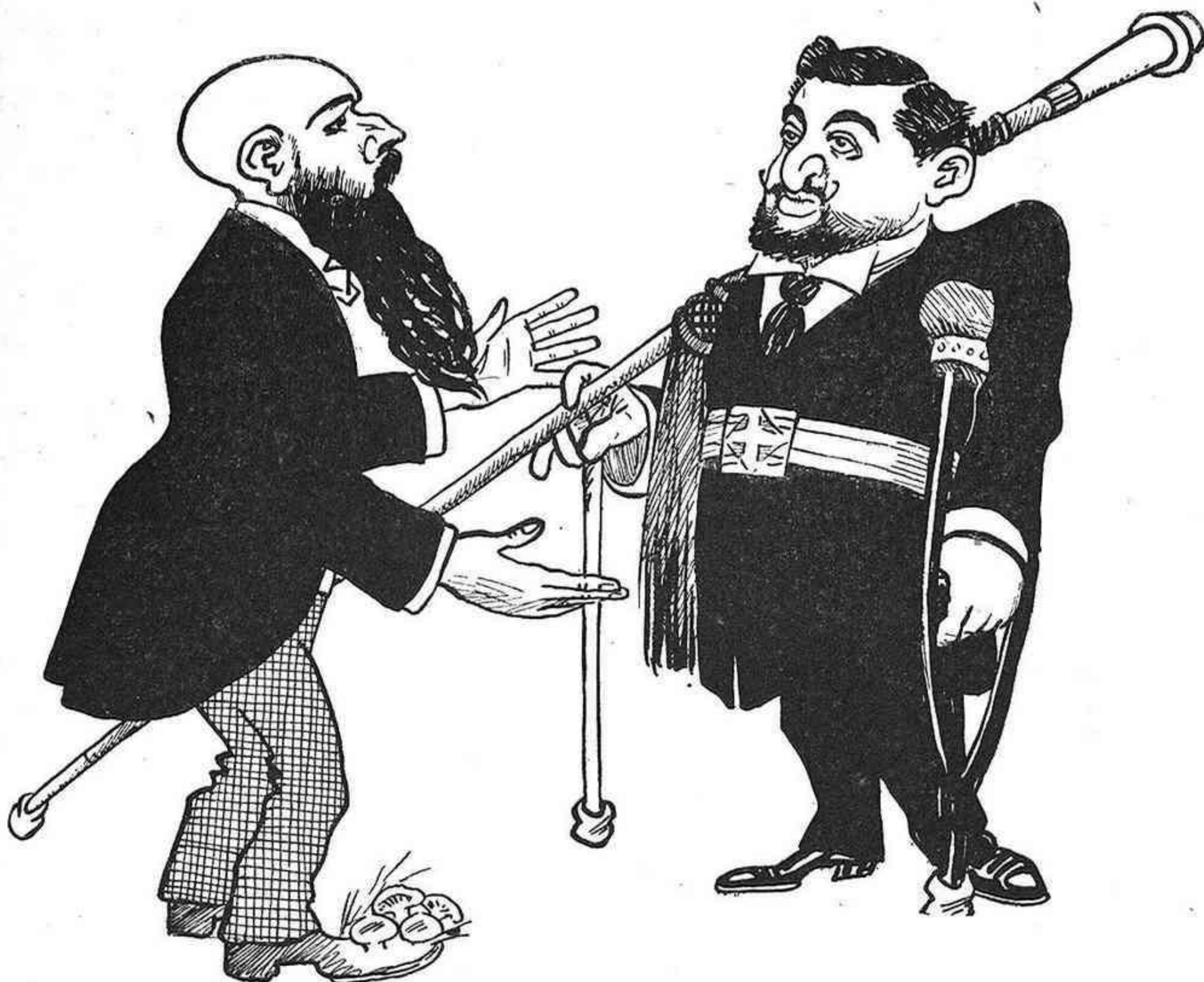
L' «AVI» S' EXCLAMA

— Senyor guardia, ¿que no veu cóm está aixó, de ratas?

— Uyl... Eso no es res. Vieses ciertos recons de la Casa Grande!...

PUNTS DE VISTA

EN VALENTÍ: — Desenganyis, ab el cambi de situació, la llibertat sempre estarà més segura.

EN LAYRET: — La llibertat potser sí, pero jo no.

chez y el Sr. Marchante van estarhi senzillament deliciosos.

Repeteixo que es precis anar á admirar el treball d' aquesta admirable companyia.

Darrerament han representat el *Tenorio* ab éxit.

ARNAU

Continúan las representacions de *L' Avi de Apeles Mes-tres*, que ha sigut un magnífich éxit. En el moment d' escriure aquestas ratllas me donen compte de tres obras en ensaig: *El cazador de águilas*, *Recomensant la vida* y *Ani-mas perdudas*.

TRIUNFO

No compreném, encare que 'ns ho jurin, l' éxit que, á Madrid, diuhen que va tenir *La bella Colombina*. Es una comedia á tall de *vaudeville*, però pesada, insípida, arros-segantse d' un cap al altre, sense un truch, ni una gracia. ni un xisto ben trobat. Llástima d' esforços que hi es-mersaren els artistes, entre 'ls que s' hi distingiren las senyoras y el Sr. Bea.

La parroquia ha celebrat ab gran regositg las represen-tacions del clássich *Tenorio*, molt ben interpretadas per cert.

SALA IMPERI

S' ha estrenat una comedieta de un tal Serrano ab mú-sica del mestre Bosch y titulada *La Academia*. L' obra no está á l' altura d' otras estrenadas en la casa. Sòrt de la partitura que la fa entretinguda: la lletra, sola, no hauría surtat.

Ens han donat també *Tenorio*, en el que hi fan lo que saben l' Amari y l' Arteaga.

EDEN CONCERT

Gran éxit de un apropósit sicalíptich que 's titula *On the telephone*. Darrerament ha debutat la popular Serranita, que ab la bella «Saha rita» forman el clou dels actuals programas.

L. L. L.

ESQUELLOTS

¿Saben aquell *reguero de pólvora* que *El Liberal*, entusiasmat ab la pujada de 'n Moret, va posar en circulació el día de la crisis?... Encare circula.

A la qüenta el diari del *pleno éxit* es d' aquells que troban gust en que «les den con la badila en los nudillos», y, pera conseguirho, á pesar de saber que la *mete*, ens dedica aquesta *zarandaja*:

«Efectivamente, nos alegramos bastante de la caída de Maura; pero no tanto que, como supone LA ESQUELLA, llegáramos á creer que *un reguero de pólvora circula*.

»Lo que dijimos, y creíamos, es que la noticia circuló más veloz que reguero de pólvora que se inflama.»

Bé!

¿Qué vol ara *El Liberal*? ¿Que 'l fem quedar mala-ment, reproduhint, literalment copiat, el tros ahont deya la criaturada que avuy, no sabém per qué, nega haver dit?

Donchs, allá va. ¡Vinga la badila!

El Liberal del 21 d' Octubre, edició de la nit, página primera, 1.ª columna, línia 21:

«¡Por fin! Más veloz que reguero de pólvora circuló la noticia por la ciudad...»

¿Era aixó lo que demanaya?

Ja ho té.

Y apuntis aquest altre *éxito*, pera juntarlo á aquell cé-lebre *pleno*, de felís recordació.

D' un article de 'n Xavier Viura, el poeta apocalíptich, sociólech quan la sociología cristiana dona á guanyar alguna pesseta:

«Durant el són el temps transcorra imperceptible.»

Eh? Qué 'ls sembla?... D' aixó se 'n diu profunditat! D' aixó se 'n diu saber! D' aixó se 'n diu... sentència!

Ens consta que ni Lleó XIII ni Pfo X, ni el comte de Santa Marfà de Pomés han pensat may cosa que pugui compararshi.

D'ara en avant, tenint la modestia del *excels poeta*, quan se mentin pensadors, se dirà: Emerson, Wagner, Schopenhauer, Nietzsche, Viura, Spencer, Ruskin...

El dimars, día dels Difunts, al Palau municipal va ser festa.

Ho trobém molt posat á la rahó.
¡N' hi ha tants de morts en aquella casa!

Corren rumors de que 'l Comité de Defensa Social vol contractar á n' en Jaumet Borrás pera las vinentas eleccions.

Tant y tant l' han alabat á n' en Borrás els diaris, ab motiu de la darrera estrená del Principal, dihent tots que *las massas están ben dirigidas, que sab molt de moure las massas, que fa lo que vol ab las massas, que 'ls del*

LA JUBILACIÓ DELS XANXES

— Me jubilarán, Manela, me jubilarán. ¿No sabes qué es eso de jubilar? Es cobrar el sueldo sin hacer res.

— ¡Ayay!... Pero aixó ¿que no ho has fet sempre?

Comité li farán proposicions pera veure si las porta cap á n' ells ab el vot á la má. Si ho fa bé, diuhén que li allargarán la contracta fins la Setmana Santa, puig alas horas hi ha intent de matar tots els jueus que quedin, desde en Cambó per avall.

Ab aquesta espantosa fama que ha adquirit de saber moure las massas, en Jaumet Borrás ha reventat ben bé á Don Alacandro.

La Publicidad publicava días passats un fragment de la traducció d' *El bon rey Dagobert*, en el qual hi ha una observació que diu, pera senyalar l' actitud d' un personatge: *Amoscat*.

Esperém que en Salvador Vilaregut publiqui l' obra, pera veure si 's prodigan gayre aquestas bellesas de llenguatge. Tenim cor de trobarhi, com acotació: *Endinyant-li una bufa ó Filant el dau*.

¡Si 'n pot arribar á fer de mal una modesta llanxa, abandonada á la furia dels elements y ficantse terra endins!

Llegeixin lo que diu un diari de la nit, describint el temporal que aquest día va descarregar sobre Tarragona:

«Entre onze y doce entró por la playa de la Sabinosa un huracán que alzó una lancha que allí había y cayendo á gran distancia, derribó postes telegráficos, una casita de campo y arrancó cuantos árboles encontró á su paso, y, según noticias de Vilabert, cruzó por allí, derribando parte de la estación del ferrocarril, resultando herido el jefe.»

¡Tot aixó, una trista llanxa!
— ¿Qué hauría succehit si arriba á ser un barco de tres pals ó un acorassat com el *Pelayo*?

Diumenge á la nit cridava l' atenció per las Ramblas un senyor de mitja edat, alt, guapo, rioler, que caminava dessota d' un auténtich y flamant *cordobés*.

Era l' artista Rusiñol que acabava d' arribar d' Andalusía, ahont ha passat quatre mesos descansant.

Vam corre á allargarli la má.

Quan en Santiago retorna d' un llarch descans es qüestió de preguntarli:

— ¿Vol que li porti?...

Perque 'l fato de feyna llesta ja poden estar segurs qu' es considerable. Ara mateix, en menos de dotze senmanas ha empestifat tretze telas, ha pintat tretze magnífichs quadros, *Jardins de Granada*, que li han valgut allí la mar d' elogis y que esperém admirarli aviat en algún dels nostres salóns.

— Y de teatros, qué?—varem preguntarli.

— Tinch alguna cosa á punt d' engegar, però, per ara, m' ho guardo... per no tornarme á sentir dir que trabajo massa.

Segons *El Liberal*, en Lerroux al arribar á Madrit va dir, desde un balcó d' *El País*:

«—Al encontrarme en España otra vez, grito ¡Viva España! Al mirar caído al Gobierno de Maura, grito ¡Viva España con honra! Al mirar en el Poder al Gobierno actual, grito ¡Viva la España liberal!—viva, home, viva; y donchs qué?— y pensando en el porvenir de la patria, grito ¡Viva España republicana!»

Aixó podí haverse allargat fins á lo inexplicable. Per exemple:

«Al encontrarme ante este pueblo revolucionario, grito ¡Viva la Revolución! Al pensar que yo estaba lejos, grito ¡Qué lástima! Al miraros tan atrevidos, grito Vivan los hombres valientes! Al ver tanto entusiasmo, grito ¡Viva la Pepa!»

No 'n podria cridar poch de viscas en Lerroux, si comensava!

¿En qué quedém?
Diu un diari:

«*Liverpool*.—Lorenzo Portet, profesor de español en la Escuela de Comercio, ha confirmado la noticia de que Ferrer ha dejado heredera universal de sus bienes á Soledad Villafranca.»

¿D' aixó 'n diuhen confirmar?

Caballers, aixó més aviat es desmentir.

Per lo menos, *El Liberal*, al publicar el testament del fundador de la «Escuela Moderna», deya lo següent:

«Ferrer Guardia designa como heredero universal de sus bienes á su hermano José.»

De manera que, una de duas: ó 'l significat de la paraula confirmar s' ha cambiat d' algun temps á aquesta banda, ó aquí hi ha algú— el senyor *Liberal* ó 'l senyor Portet— que pren el pèl al bondadós lector.

No hi ha escapatoria possible.

La broma de sempre.

L' Ajuntament ha acordat plantar arbres en els carrers del Ensanche ahont encare no n' hi ha.

En quant als arbres dels carrers que ja 'n tenen, continuarà, com fins aquí, arrencantlos ó deixantlos morir de sed ó de fástich.

Aixó, naturalment, no ho ha acordat.

Ho fa sense acordarho.

Falstaff días enrera va reviure á las taulas del Romea. Se representava *Els sense cor*, d' Apeles Mestres, y en *Farello*, destinat á grans cosas, feya de comparsa defensant els dos ralets. La seva carnadura de camálich omplía tota l' escena y el públich reya com un taujá.

La figura del clown Pinta va venirnos á la memoria, y tancant els ulls ens el vam imaginar escribint l' amor de Rabeca y el seu esclau.

—¿No me quieres ya, Manuela?...—
deya un polissón, plorant,
á una raspeta, y la mossa
tot seguit li contestá:
—No 't vuy porque ya no llevas
la tercerola á las mans...
¡No sé si ho sabs que á mí 'ls homes
ma gustan muy bien armats!...

En Weyler, al despedirse del ministre de la Guerra, va dirli que vol seguir á Barcelona una política d'atracció.

—¿D' atracció?

—D' atracció.

—Ja! Deurá ferse soci de l' *Atracció de Forasters*.

Utile dulci, com diu la locució llatina.
La «Bohemia Modernista» ha celebrat un ball, en el qual, segons deya el programa:

PEL PRÓXIM CONGRÉS D' ADMINISTRACIÓ MUNICIPAL

DON SEBÍO:—¿De qué tracta la memoria que hi portará?

DON ANGEL:—¡De mí!

PUJOL

«La grandiositat del saló ab la riquesa dels adornos y la llum y la riallera concurrència ab trajos de gran festa, farán l'espectacle més confortador després dels efectes estúpits que han produhit els últims procediments impropis dels temps moderns.»

¡D'aixó se'n diu aprofitar el temps! ¡Vóltala, Manela, y recórdat dels *desplantes* d'en Lacierva! ¡Ansia, que va de vals, vatúa en Maura y els procediments impropis!

La República caremos, mos, mos!
la República vendrá, drá, drá, drá!
cuan Figueras, cuan Orensa,
Castelart y en Pi Margall, gall, gall, gall.

A la plassa de la Cucurulla.

Un fulano's topa ab un conegut que, ab cara de prunas agres, acaba de sortir de la *Lliga*:

—¿Qué tal?... ¿Qué'n diuhen vostés de las passadas eleccions?

—¿Qué'n dihem?... Nosaltres en dihem: el darrer fet *vandálich*.

A l'áliga que remata 'l monument de Colón se li ha després un'ala, cayent daltabaix ab gran estrépit.

Se comprén. Ab els anys de férseli rovell á l'intempérie, se devía *ressentir* de l'ala y va caure.

Pobra Barcelona, ara sí que no creyém en la teva regeneració.

¿Qué'n voleu esperar d'un poble ahont, desde 'ls primers arquitectes fins als aucells de bronzo dels monuments, están *tocats de l'ala*?

L'Alfons Maseras publica un article á *La Publicidad* que comensa així:

«Jo no soch res, no represento res.»

No sigui tant modest, home! Si vosté no fos res ni representés res, no escriuria, que menos costa no ferho que ferho, aixó d'escriure. Vosté ja ho sab, com nosaltres y tothom sabém que vosté, ab tot y la seva modestia, té escritas las sevas trescentas novelas y un drama pel Teatro Arnau.

No sigui tant modest, senyor Maseras, sinó s'ho pendrán malament las damiselas que té perdudas ab els seus ulls blaus arrobadors!

En Lerroux va saludar Barcelona ab el següent telegrama:

«Irún 31 (0-35 m.)

»Al entrar en mi patria, después de dos años de dolorosa ausencia, les ruego hagan público mi primer saludo para el pueblo de Barcelona, honor de España, para las víctimas que sucumbieron en luchas recientes, para los presos que aguardan la libertad reparadora y para la Prensa que defiende ideales de regeneración.

»Hasta luego.—*Lerroux*.»

Barcelona, entusiasmada, respón *Apa, buenas, al hasta luego* del seu caudillo.

Telegrama de Madrit:

«El señor Moret ha calificado de prudente el discurso que el señor Lerroux pronunció desde el balcón de la redacción de *El País*.»

Naturalment. ¿Cóm ha d'esser sino *prudente* un discurs de *Don Prudencio*?

De «desgracia nacional» califican la cayguda de'n Maura els reaccionaris de las dretas unidas.

A un estirabot com el que significa aquesta gratuita afirmació sols hi cab respondre ab un altre estirabot:

¿Qué importan las desgracias nacionales, mentres ens quedi una *gracia universal* perenne...

El Comité de Defensa Social...

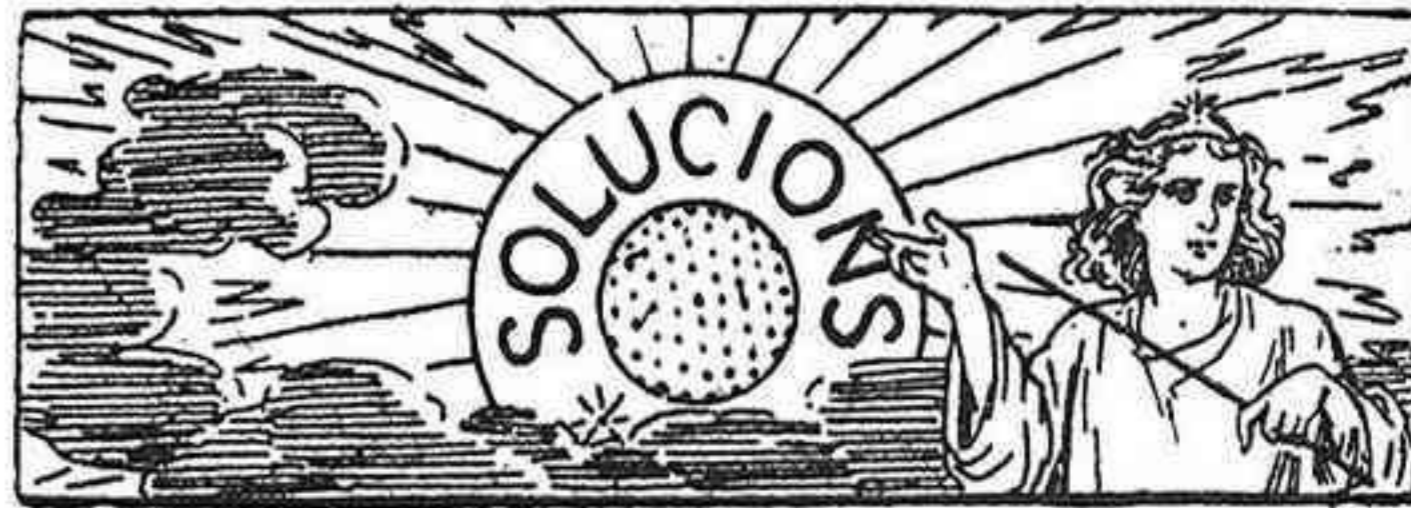
A la porta del cementiri.

Preguntan á una senyora molt rica:

—Vosté devía alzar un gran panteón dedicat á la memoria del seu espós...

La viuda:

—¿A la memoria d'ell?... Cá, no, senyor... Si no'n tenia... Si 'l meu marit era l'home més desmemoriat d'aquest món!...

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

- 1.ª XARADA.—*Ca-rre-te-ra*.
- 2.ª ANAGRAMA.—*Sombra-Ambros-Bromas*.
- 3.ª TERS DE SÍLABAS.—*COR TI NA*
TI VI SSA
NA SSA RI
- 4.ª CONVERSA.—*Avi*.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—*Per xufas al Moll*.

XARADAS

I

Ma *primera* es vegetal;
la *segona* en la persona;
ma *tercera* es musical
y el *tot* establiment dóna.

J. B. (a) UN APRENENT DE MINISTRE

II

Consonant es ma *primera*;
ma *segona* musical;
una carta *tres girada*
y nom de dóna 'l *Total*.

P. CASABLANCAS S.

GEROGLÍFICH

BI

GIHII

OOO

FRANCISCO RODRÍGUEZ (a) PAQUITO

Aquest número ha passat per la censura gubernativa.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Aviso: La próxima semana se pondrá á la venta el popularísimo libro

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRACTICA
PARA EL PRÓXIMO AÑO 1910 ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

El Año en la Mano es el único libro de este género que se publica en España completamente original.

El Año en la Mano se venderá á los siguientes

Precios:

- Encuadrado con tapas, cubierta á varias tintas Ptas. 1'50
- » con tapas oro y relieve » 2

Aparecerá la próxima semana

NOVEDAD

A. G. Seavy.-R. Grimshaw
Ingenieros

**MANUAL PRÁCTICO
de TORNERO MECÁNICO**

Un tomo 4.º en tela Ptas. 5

OBRA NUEVA

Roberto Grimshaw
Ingeniero

Mecánica de taller

Un tomo en 4.º Ptas. 6 — En tela Ptas. 8

Don Juan Tenorio

Drama fantástico por Don JOSÉ ZORRILLA

Precio: 2 reales

El Nuevo Tenorio

Drama de los señores BARTRINA y ARUS

Precio: 2 pesetas

La Esquella de la Torratxa

**** ALMANACH pera l' any 1910 ****

Está en prempsa

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet además un raj pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL TENORIO D' AQUEST ANY

— ¡Pasad y desvanceos;
pasad, siniestros vapores

de mis perdidos amores,
de mis fallidos deseos!